

на 10-15%, основними їх постійцями залишаються представники різноманітних міжнародних організацій та внутрішній турист. Найбільше «страждають» готелі з великим номерним фондом (більше 100 номерів). Професійні готельєри, ресторатори, власники туристичних фірм з півдня та центру їдуть до інших країн в пошуках роботи. Їх повернення залежить від того, наскільки довго триватиме війна. Якщо рік і довше – значна частина тих, хто знайшов роботу за кордоном, буде вирішувати: повертатись до України чи розвивати туристичну сферу у країнах-прихистках українського бізнесу.

Туристичні подорожі в Україні сьогодні розглядаються як спосіб короточасної психологічної реабілітації, особливо для населення тих регіонів, які щоденно піддаються обстрілам, чи навіть довгою тривалістю повітряних тривог. Тому діяльність туристичної сфери має бути зорієнтована на внутрішнього туриста та основними регіонами з надання таких послуг залишаються Закарпатська, Чернівецька, Івано-Франківська та Львівські області.

Низка впливових організацій – таких як Державне агентство з розвитку туризму (ДАРТ) продовжує популяризувати Україну, як туристичну дестинацію за кордоном, а також здійснює інформування внутрішнього туриста про певні обмеження щодо відвідування туристичних об'єктів. Статистичні дані, оприлюднені ДАРТ свідчать про те, що навіть в таких умовах українці продовжують пізнавати та відкривати для себе окремі туристично-привабливі регіони нашої країни. Поступово відновлюється також і виїзний туризм. Переважно жінки з дітьми подорожують за популярними напрямками (Туреччина, Єгипет) з вильотом із Сучави та Ясс, Кишинєва, Кракова.

Закінчення війни, швидке відновлення інфраструктури та загального рівня життя в країні, реалізація масштабної маркетингової кампанії на зовнішніх ринках суттєво вплине на зростання туристичних потоків в'їзного й виїзного напрямку. Туристична галузь неминуче буде однією з найбільш прибуткових в Україні.

Омельченко Наталя Вячеславівна

Херсонський державний університет

ВІЇЗД ХЕРСОНЦІВ З ОКУПАЦІЇ: ГРУЗИНСЬКИЙ МАРШРУТ

Географічне розташування Херсонської області стало однією з передумов захоплення її території в перші дні війни. Вже другий рік Херсонщина потерпає від жорстокості росії, витримуючи окупацію та контрбатарейні битви збройних сил України з російськими загарбниками в межах території області.

Мільйони людей в Україні покинули свої домівки через війну, однак ситуація з окупованими територіями такими, як Херсонська область, є досить складною щодо відносно

безпечних шляхів евакуації. Внаслідок антигуманних дій російської армії, український уряд з початку війни не мав можливості відкрити жодного зеленого коридору для виїзду людей. Значний тиск з боку російських військових на населення окупованих територій став поштовхом до ризикованої вимушеної міграції мешканців регіону. Навесні 2022 року люди масово виїжджали з окупованих територій, не маючи жодних гарантій щодо їхньої безпеки. Головними напрямками для самостійної евакуації населення став український шлях та шлях через анексований Крим. Обидва напрямки виїзду людей виявились надзвичайно важкими як фізично, так і морально. Якщо у випадку з північним маршрутом, в бік вільної України, виїжджаючи люди стикались з безліччю блок-постів окупантів, мінливістю маршрутів та спеціально встановленими вибуховими пристроями в межах контрольованої ворогом території, то південний напрямок був небезпечний через свій маршрут та безпосередній контакт з військовими росіянами, працівниками федеральної служби безпеки росії тощо.

Травень 2022 року виявився складним періодом для виїзду населення українським шляхом часто через необґрунтовані заборони проїзду з боку окупантів, тому все більше людей обирали південний маршрут порятунку.

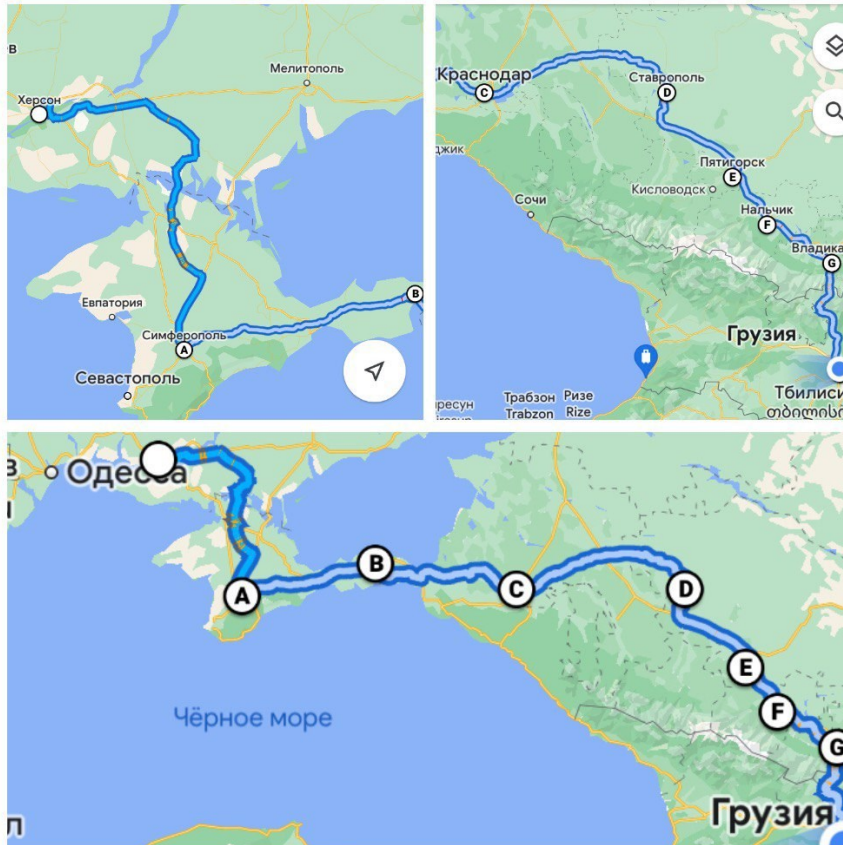
Виїзд через анексований Крим відбувався впродовж 2 днів та складався умовно з 3 етапів. Перш за все ті, хто наважився на таку евакуацію мали пройти біля 10 блок-постів до КПП «Чонгар», де відбувалось так зване проходження границі або митний контроль. На кожному російському блок-посту необхідно було зупинитись та надати особисті документи виїжджаючого, вибірково перевірялися мобільні телефони пасажирів, а усі чоловіки піддавались більш ретельному огляду, зокрема ті, хто мали татуювання. Деякі російські військові могли задавати доволі безглузді запитання на кшталт «Як ваші справи?», «Чи є якісь побажання?» і т.п.

Наступним етапом південного маршруту виїзду було пішохідне проходження границі та проїзд через територію анексованої Автономної республіки Крим. Тривалість митного контролю на пропускному пункті «Чонгар» в середньому складала 10-12 годин, що обумовлено навмисними виснажливими діями з боку російських прикордонників та працівників спецслужби. Всі чоловіки, хто проходив самостійну евакуацію цим шляхом, піддавались допитам та інколи значному пресингу. Найпопулярнішими питаннями працівників ФСБ, окрім ідентифікуючих особистість, були «Як ви відноситеся до спеціальної операції?», «Чи є знайомі в правоохоронних органах?», «Що вам відомо про АТО?», «Коли відзначається день перемоги?» тощо. Жінки і діти зазнавали меншого тиску та більш швидко проходили контроль.

Дорога через анексований Крим була вільна, без перевірок. Першим великим населеним пунктом даного маршруту було м.Сімферополь (рис.1), далі – м.Керч та переїзд через

Керченську протоку, побудованим росією Кримським мостом. Відстань з Херсону до Керчі майже 500 км та близько 15 годин у дорозі замість 7.

Рис.1 Південний (грузинський) маршрут самостійної евакуації населення Херсонської області (○Херсон (пункт відправлення); А-Сімферополь; В-Керч; С-Краснодар; D-Ставрополь; E- П'ятигорськ; F-Нальчик; G-Владикавказ; ●Тбілісі (пункт призначення))

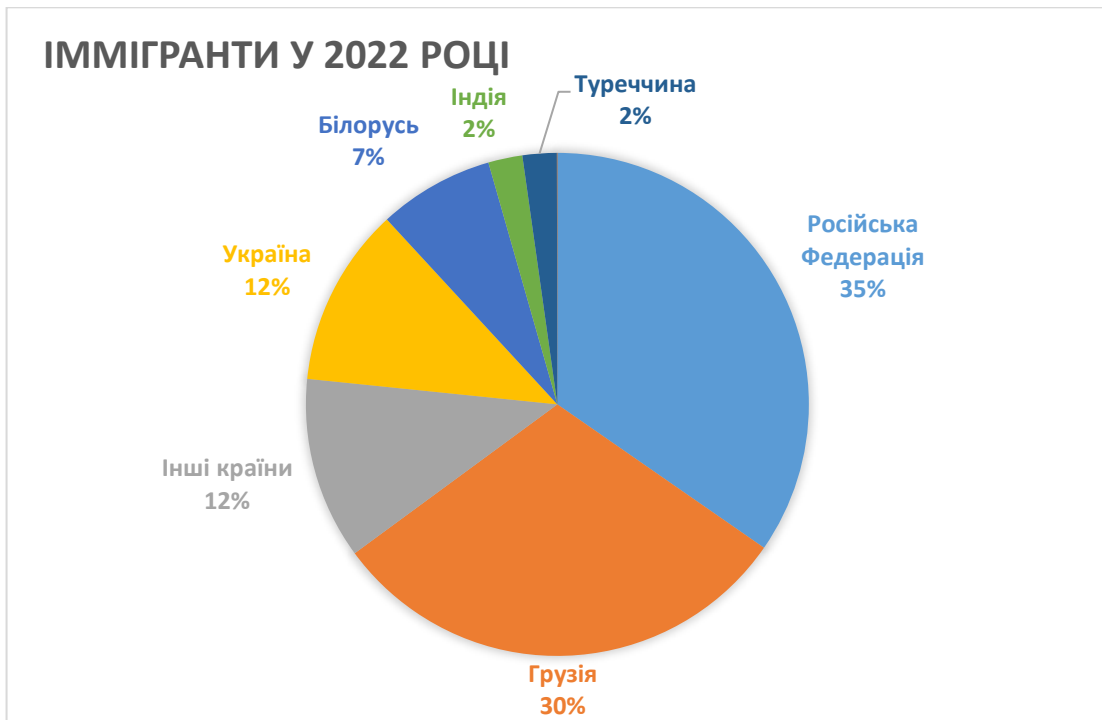
*побудовано автором у налаштунку Google Maps

Значна частина маршруту пролягала територією росії зокрема через щонайменше 5 великих та середніх міст (рис.1). Доїхавши до Кабардино-Балкарської Республіки (м.Нальчик), необхідно було пройти ще один паспортний контроль, огляд особистих речей та «бесіду». На цьому пункті спілкування відбувалось як з чоловіками, так і з жінками. Головним питанням було «Мета візиту?». Останній блок-пост був перед в'їздом на територію Республіки Північна Осетія у м.Владикавказ, де контроль пройшов швидко та без допитів.

Перетин кордону між росією та Грузією був досить тривалий за часом, переважно через прискіпливу роботу російських прикордонників, які іноді вдавались до погроз у бік виїжджаючих людей та роботу працівників спецслужби. Зважаючи на те, що приблизно 18% території Грузії окуповані росією, зокрема захоплена територія включає всю Абхазію та регіон Південна Осетія, який складається з північної частини Шіда Картлі, східних частин Імереті та Рача-Лечхумі і Квемо Сванеті, а також частини західної Мцхета-Мтіанеті, момент зустрічі з грузинськими прикордонниками дуже контрастував з російськими [2].

Після російського вторгнення в Україну в 2022 році Грузія стала однією з головних країн-реципієнтів як українців, так і росіян. При чому українські біженці використовують Грузію не лише як транзитну країну, а й як пункт призначення (Рис.2). Станом на листопад 2022 року в країні залишилося близько 25 тисяч українців і кількість їх зростає. За даними Національної служби статистики Грузії населення країни на 1 січня 2023 року склало 3 736400 осіб – на 1,3% більше, ніж у минулому році. Таке збільшення кількості населення обумовлено саме міграційними процесами, тому що статистика смертності у 2023 році переважала над народжуваністю [1].

Рис.2 Структура імміграції населення в Грузії, 2022 рік [1]

Безумовно, виникнення такого руйнівного суспільно-політичного явища як війна в межах територій Грузії та України, значним чином вплинуло на сприйняття українських біженців грузинським народом. Доброзичливість та відкритість грузинів сприяє дійсно великій міграції у цю країну. Крім того, у межах Грузії діє безвізовий режим для громадян України (з лютого 2023 року уряд Грузії подовжив термін перебування українців до 2 років) та країн СНД (є можливість знаходитися один рік), частково відсутні мовний бар'єр з місцевим населенням та значні релігійні розбіжності (східно-православні християни – 83,4% [2]), присутні зрозумілі умови ведення бізнесу та оподаткування, низький рівень злочинності та корупції, унікальні природні ресурси тощо.

Міграційні потоки українських біженців та втікаючих від мобілізації росіян значним чином вплинули на економіку Грузії, яка зросла до найвищого рівня за останні роки завдяки припливу російського бізнесу, фахівців з інформаційних, комунікаційних технологій і грошових переказів. Таке зростання може бути тимчасовим, і умови можуть легко змінитися залежно від майбутніх подій. Тим часом мігранти створюють додатковий тиск на ресурси в

Грузії, яка має значну кількість власних переміщених громадян – після російської окупації Абхазії та Південної Осетії у 2008 році – які продовжують потребувати державної підтримки [2]. Наразі загострюється суспільно-політична ситуація в країні через приплив росіян та неоднозначну геополітичну позицію уряду Грузії, зокрема правлячої партії «Грузинська мрія», що викликає певне занепокоєння серед деяких грузинів, провокує акції протесту і т.д.

Список використаних джерел:

1. National statistics office of Georgia [Режим доступу]: <https://www.geostat.ge/en>

2. The World Factbook [Електронний ресурс] // Central Intelligence Agency. – 2023. –

Режим доступу до ресурса: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/georgia/#people-and-society>